

Qaydalara əməl edərək pandemiya üzərində qələbə kazana bilərik

2020-ci ilin əvvəlində olduğu kimi, sonunda da koronavirus infeksiyası tüğyan etməkdə davam edir. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının son hesabatında bildirilib ki, dünyada koronavirusa yoluxma hallarının sayı 53 milyonu keçib, ölüm sayı isə 1 milyondan çoxdur. Sutkalıq yoluxma hadisələrinin 42 faizdən çoxu Şimali və Cənubi Amerikada qeydə alınıb, Avropada 246 mindən, Cənub-Sərqi Asiyada isə 51 mindən artıq yoluxma hadisəsi baş verib.

Göründüyü kimi, bütün ölkələrdə infeksiyaya yoluxanların sayı rekord sayda artaraq epidemik vəziyyəti gərginləşdirir. Eyni zamanda payız və qış fəsillərində mövsümi qrip və digər tənəffüs yolları infeksiyalarının sayının artması da müşahidə edilir.

Azərbaycanda koronavirus infeksiyasiının yayılmağa başladığı ilk dövrələrdən etibarən ona qarşı hərəkəflə mübarizə aparılır. Elə buna görədir ki, ölkəmizdə COVID-19-a yoluxma və ölüm faizi digər ölkələrlə müqayisədə minimal həddədir. Hökumet tərəfindən koronavirus infeksiyasiının yayılmasının qarşısının alınması, əhalinin sağlamlığının qorunması istiqamətində ardıcıl tədbirlər həyata keçirilir, sanitər-epidemioloji vəziyyətin təhlilinə əsasən lazımi iş aparılır.

Vəziyyətə uyğun addımlar atılır

Bütün dünyada olduğu kimi, son aylar Azərbaycanda da koronavirusa yoluxma sayında artım müşahidə olunmağa başlanıb. Bunun obyektiv və subyektiv səbəbləri var. Sentyabrın 27-dən ölkəmizin Vətən müharibəsinə başlaması, işğaldə olan torpaqlarımızın bir-bir azadlığa qovuşması, çox keçmədən isə şanlı qələbə qazanması bize pandemiyanı unutdurdu. Vətəndaşlarımızda ikinci təhlükəli düşməne qarşı etnəsizlik yaratdı, maska taxmadan bir yerə toplaşdıq, sosial məsafə saxlamadıq. Bütün bunlar isə, təessüf ki, sanitər-epidemioloji vəziyyətin kəskinləşməsinə birbaşa rəvac verdi.

Buna görə də Nazirlər Kabinetin ölkə ərazisində xüsusi karantin rejiminin müddətini dekabrın 1-dək uzadıb. Bütün təhsil pillələri üzrə tədrisin distant təşkilinə başlanılıb. Eyni zamanda adıçəkilən qurum tərəfindən infeksiyanın yayılma sürəti nəzərə alınaraq müxtəlif şəhər və rayonların ərazisində xüsusi karantin rejiminin yeni qaydalarının tətbiq edilməsinə dair qərar qəbul edilib. Qərara əsasən, noyabrın 7-dən 23-dək sərtləşdirilmiş xüsusi karantin rejimi dövründə Şəki, Lənkəran şəhərlərinin, Qax, Zaqatala, Bileşuvər, Cəlilabad, Məsallı, İsmayılli, Quba, Xaçmaz rayonlarının inzibati ərazisində müxtəlif sahələr və istiqamətlər üzrə fəaliyyət dayandırılıb.

Eyni zamanda həmin ərazilərdə ictimai nəqliyyatın fəaliyyəti də tam dayandırılıb.

Koronavirusla bağlı pik nöqtəyə gəlib çatırıq

Baş infeksiyonist Teyyar Eyvazov bildirib ki, hazırda koronavirusla bağlı sabit vəziyyət yoxdur. Ötən ayın ortalarından başlayaraq yoluxma halları artmaqdə davam edir. Bu gün mənfi dinamikanın dayandığını demək mümkün deyil: "Yoluxma hallarının artması bizdən qabaq başlayan ölkələrdə də stabilşəmə müşahidə olunmur. Hesab edirəm ki, pik nöqtəyə gəlib çatırıq. Pik nöqtəyə çatanda yoluxma sayıları yüksək rəqəmlərle davam edəcək, xəstəlikdən sağalanların sayı da artacaq. Bir müddət bu stabilşəmə dövrü davam edəcək, ondan sonra karantin tədbirlərinin lazımi səviyyədə yerinə yetirildiyi təqdirdə azalmalar olacaq. Nə vaxt olacağını indidən demək mümkün deyil. Yəqin ki, noyabrın sonları və dekabr ayı bu sənəd müəyyən cavab tapılar. Proqnoz vermək çətindir".

T.Eyvazov qeyd edib ki, kütləvi peyvənd olunmayana və ya kollektiv immunitetin formalaşmasına qədər tam effektiv olan heç nə yoxdur: "Hələ ki, effektiv olan maska taxmaq, məsafə saxlamaq, el gigiyenasi, asqırıb, öskürəndə ağızın bağlanması və təmasların minimuma endirilməsi dərəcədən müxtəlif şəhər və rayonların ərazisində müxtəlif sahələr və istiqamətlər üzrə fəaliyyət dayandırılıb.

Kütləvi peyvənd olunduqda kollektiv immunitet yaranacaq, onda xəstəlikə yoluxma sayı idarə olunacaq, yoluxmalar kifayət qədər azalacaq. Amma bu, indi deyil, yəqin ki, yaydan sonra baş verəcək. Peyvəndlərin də kliniki sınaqları gedir. Rusiya, ABŞ və digər ölkələr bu sınaqları aparır. Amma müəyyən vaxt lazımdır ki, bu sınaqlar çox sayıda insanları əhatə etsin və onun nəticələri öyrənilsin ki, peyvəndlərin nə qədər təsirli və təhlükəsiz olması müəyyən edilsin. Bundan sonra bizim ölkə də hansıa beynəlxalq məqsədə tövsiyə olunmuş peyvəndi əldə edəcək. Gələn il bu vaxt çox güman ki, artıq müəyyən məsələlər həll olunacaq. On yaxın müsbət proqnoz bundan ibarətdir".

Qriplə müqayisədə koronavirus daha davamlı virusdur

Baş infeksiyonistin sözlərinə görə, koronavirusun simptomlarında heç bir dəyişiklik yoxdur: "Ümumiyyətlə, bu xəstəliyin elə bir tipik simptomu yoxdur ki, buna əsasən yeni koronavirus infeksiyasını təsdiqləyək. Müəyyən simptomlar qrupu var ki, onlar da müxtəlif tezlikdə rast gəlinir. Xüsusən xəstəliyin başlanğıcında ən çox rast gəlinən qızdırma, ümumi zəiflik, quru öskürək və bir qədər az hallarda boğaz ağrısıdır. Amma digər əlamətlər də var, məsələn, kimlərdən kürək ağrılarının olması, iy və dadbilmənin itirilməsi, digərlərində isə ishal olma-

sı və başqa əlamətlər. Bu hallar olsa da, daha kiçik və fərqli tezlikdə baş verir. Yəni üç-dörd simptoma daha çox rast gəlinir, digərləri isə bu və ya digər xəstələrdə olur. Infeksiyanın geniş xüsusiyyətlərinin dəyişməsi üçün virus kifayət qədər dəyişmeli, əsaslı mutasiyaya uğramalıdır. Belə qısa vaxtda bu, baş verə bilməz. Qrip virusu ilə müqayisədə koronavirus daha davamlı virusdur. Dəyişiklik üçün ən azı 1-3 il vaxt lazımdır. İnsanlar düşünür ki, virus dəyişəcək, digərləri ki mi olacaq və artıq buna əhəmiyyət verilməyəcək. Ola bilər bu baş versin və çox güman ki, baş verəcək də. Amma indi yox".

O vurğulayıb ki, qripdən fərqli olaraq koronavirus ev şəraitində bir çox hallarda böyüklərdən uşaqlara keçir: "Qripdən fərqli olaraq uşaqlar koronavirusa yoluxanda ya simptomsuz, ya da yüngül keçirirlər. Azyaşlı uşaqlar COVID-19 infeksiyasının fəsadlaşması risk qrupuna aid deyil. Risk qrupuna yaşlılar və yanaşı xroniki xəstəlikləri olanlar aiddir. Amma qripdə bunun əksinə olaraq 5 yaşadək, xüsüsən 1 yaşadək uşaqlar risk qrupuna aiddirlər, onlar qripa daha ağır keçirirlər. Tebii ki, uşaqlar koronavirusa yoluxur, müəyyən dövrə virusu gəzdirirlər. Yoluxanların sayı çoxdur, virusdaşıyıcılarının başqasına virus örürə ehtimalı az da olsa realize olunur. Ancaq uşaqlar da koronavirusu ağır keçirə bilər, çünki onlar arasında immunodefisi, yanaşı xroniki xəstəlikləri olanlar var. Belə hallar varsa, azyaşlıarda da böyüklər kimi ağır formalar inkişaf edə bilər və edir də. Amma ümumilikdə belə halların sayı böyüklerlə müqayisədə çox azdır".

Göründüyü kimi, hazırda ölkəmizdə də epidemioloji vəziyyət ürkəcaq deyil. Halbuki bir müddət əvvəl vətəndaşlarımızın məsuliyyətli davranışları, dövlətimiz tərəfindən müəyyənləşdirilən qaydalara əməl etməsi sayesində pandemiyani nəzarət olunan həddə saxlaya bilmisdik.

Elə hazırda da gec deyil və çox sadə qaydalara əməl edərək ikinci döşmənəmiz pandemiya üzərində də qəti qələbə kazana bilərik. Çünki biz birlikdə güclüyük və bu gücümüz sayesində məğlub edib diz çökdürə biləyəcəyimiz heç bir döşmən yoxdur!

**Yasəmən MUSAYEVA,
"Azərbaycan"**